

XVII. asırda vefat etmiş olan ve bir asra yakın ömür sürmüş bulunan, birçok mühim mevkiiler işgal eden Şeyhülislâm Yahya efendi kaynakların kaydettiği mâlûmata göre; Ankara'lı Bayram-zâde Zekeriyâ efendi'nin büyük oğlu olup 960'ta İstanbul'da doğmuştur. Önce Abdül-Cebbar-zâde Derviş Mehmet Efendi'nin dershânesine devâm etmiş, birçok ilmi tahsilden sonra; 988 rabülahirinde (1580) ülemâ sınıfına dâhil olmuştur.

994 (1585-1586)'te babasıyla beraber hacca gitmiş 995 (1587)'te İstanbula dönünce Atik Ali Paşa medresesine tayin edilmiş, 998 (1590)de Haseki Sultan Medresesine 1000 (1592) de Sahn Medreselerinden birine, 1002 (1594)'de Şeyhzâde medresesine, 1003 (1594)'de Üsküdar Vâlide Medresesine tayin edilmiştir. 1004 (1596)'te Halep kadılığına, 1005 (1597) te Şam kadılığına getirilmiştir. Sonra kendisine Mısır kadılığı verilmiştir. (bk: Muhammedü'l-Muhibbi, Hü-lâsatü'l-eser, IX, 467). Bundan sonra da Bursa ve Edirne kadısı olmuştur. (1010=1602). 1012 (1604)te İstanbul kadılığına nasbedilmiş ise de 1 sene sonra azledilmiştir. ve aynı sene içinde Anadolu ve Rumeli kazaskerliğine tâyini çıkmıştır.

Daha birçok vazifelerde bulunan Yahya Efendi'nin 1028 (1619) da tekâüt olduğu hocamız Neclâ Pekolcayın Mecmuamız yayınları arasında çıkan İslâmî Türk Edebiyatı (2. cildi) nin 94. sâhifesinde zikredilmektedir.

Takâüt olduktan sonra da birçok vazifelerde bulunan Yahya efendi 1053 zilhiccesinde vefât etmiştir.

Şeyhülislâm Yahyâ efendinin ilmi ve hulki faziletlerinde müverrihler müttefiktir ve fitreten şâir bir zât olduğu belirtilmektedir.

Neclâ Pekolcay hocamızın İslâmî Türk Edebiyatında belirttiğine göre İbnül-Emin Mahmud Kemâl bey: «Yahyâ'nın şiirleri, Bâki tarzında dakik, zarif manzûmeleri, Nedim tarzında Şüh fikirleri mutazammındır» demektedir. Aynı müellif, Gibb'in Osmanlı şiiri tarihi adlı eserinden şu mâlûmâtı ehemmiyetine işaretle nakletmektedir: «Yahya, Edebiyat-ı Osmâniye tarihinde Muharrerâtının pek yüksek olan meziyetinden ziyâde, devr-i tahavvül şâirlerine ihzâr-ı tarik eden zümre-i şuarânın pişvâsı olduğu içindir.»

Yahya efendinin iki meşhur eserinden birinin adı Divân, öbürününki de Sâki-nâme'dir.

Bu iki eserinden başka Muhsin-i Kayserinin ferâiz-i Manzûme'sine şerh yazmış, Kaside-i Büre'yi arabça tahmîs etmiş, İbn-i Kemâlin Nigeristânını tercüme etmiştir.

Vermiş olduğu fetvâları Şeyhülislam Bursalı Mehmet efendi, fetâvi-i Yahya adı altında toplamıştır.

Şüphesiz Şeyhülislâm Yahya efendi'nin hayatı hakkında bahsedilmesi icap edenler bundan ibâret değildir. Onun hayatı hakkında daha geniş bilginin bulunabileceği eserler, Dr. Neclâ Pekolcay hocamızın İslâmî Türk Edebiyatı (2. cilt) kitabının 97. sâhifesinde yazılmıştır. Oraya bakınız.

● FAİZ HELÂL OLMAZ MI?

Çorum'dan Sayın Mehmet AKSOY; İslâm'da fâizin haram kılınmasına rağmen helâlinden 50 bin lira-

lik bir iş çevirmesi mümkün olan bir tüccarın «Büyük işleri hep Yahûdiler mi çevirecek» diyerek faizle 200-300 bin liralık iş çevirmeye kalkışması ve «bu bir milli ticâret zarûretidir» diyerek faiz verip iş çevirmesi helâl midir? Yâni bu faiz haram olmaz mı? Bu hususun açıklanması....»

Faiz haramdır ve dolambaçlı yollarla onun helâl olmasını istemek İslâmın ölçülerine muhaliftir. Bu hususlarda ilerde etraflı malûmat verilecektir.

● HEYKEL MEŞRÛ MUDUR?

İstanbul Şehreminin'den sayın Mevlüt GÜNGÖR: «Vitrinlerde bulunan heykellerin dinimizce hükmü nedir?»

Heykel nasıl ve nerede olursa olsun dinimizce yasaklanmıştır.

HOŞÇA KALINIZ

Vuslata vedâ

Tutusunca ruh-u pervâzım,
Âsümâna vardı âvâzım;
Duyulsun ki artık niyâzım,
İstirabım cânâ tak dedi.

Dedim, «neden niçin bu cefa»
Haram mıdır bize, rûy-safa,
Görem yüzün, velev bir defa!
Yed-i Kudret «sana hak» dedi.

Uyma gönül, arsız sevdâya
Tefvîz-i umûr et Mevlâya
Vuslat kaldı yine ferdâya
Bâri «gönlü nâra yak» dedi.

Murad Arslan